

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U002835

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 10-07-2025

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського № 208-А від 30 вересня 2025 року

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Тітаров Михайло Юрійович

2. Mykhailo Titarov

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7274-8574

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 025

Назва наукової спеціальності: Музичне мистецтво

Галузь / галузі знань: культура і мистецтво

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Музичне мистецтво

Дата захисту: 11-09-2025

Спеціальність за освітою: Музичне мистецтво

Місце роботи здобувача: Національна музична академія України імені П. І. Чайковського

Код за ЄДРПОУ: 02214188

Місцезнаходження: вул. Архітектора Городецького 1-3/11, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 10331

Повне найменування юридичної особи: Національна музична академія України імені П. І. Чайковського

Код за ЄДРПОУ: 02214188

Місцезнаходження: вул. Архітектора Городецького 1-3/11, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національна музична академія України імені П. І. Чайковського

Код за ЄДРПОУ: 02214188

Місцезнаходження: вул. Архітектора Городецького 1-3/11, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 18.41.11.11, 18.41.45.11, 18.41.51.13, 18.41.09, 18.41.09.15

Тема дисертації:

1. Кларнетовий квінтет в європейській музиці XVIII–XX століть: виникнення, розвиток, композиційна і виконавська специфіка

2. Clarinet Quintet in European Music of the 18th – 20th Centuries: Origin, Development, Compositional and Performance Specifics

Реферат:

1. У дисертації вивчено основні тенденції розвитку жанру кларнетового квінтету як унікального прояву широкої жанрової палітри камерно-ансамблевого музикування, властивого європейській музичній культурі епохи класицизму, романтизму та музиці XX століття. До складу кларнетового квінтету входять інструменти двох груп – дерев'яної духової (кларнет) і струнно-смичкової (струнний квартет). Такий ансамбль виник у XVIII столітті, а поява перших творів припадає на добу класицизму. Для цього складу писали видатні європейські композитори XVIII–XX століть – В. А. Моцарт, К. М. фон Вебер, Й. Брамс, П. Хіндеміт та ін. Кожен квінтет є справжнім шедевром, що відображає квінтесенцію творчих поглядів свого автора. Поява кларнетового квінтету історично пов'язана із виникненням і розвитком кларнета як музичного інструмента,

що спочатку вважався різновидом французького духового інструмента шалюмо і поступово, протягом усього XVIII століття здобував визнання як самостійний музичний інструмент. З часом кларнет зазнав суттєвого вдосконалення своєї конструкції, що вплинуло на якість звуку і розширення виконавських можливостей. Поступове зростання статусу кларнета впливало на розуміння його можливостей як сольного-ансамблевого та оркестрового музичного інструмента, і це дозволило включити його в ансамблеві склади, в тому числі у склад кларнетового квінтету. Розвиток жанру кларнетового квінтету, винайденого у XVIII столітті, продовжився у творчості композиторів XIX – XX століть, починаючи від ранніх романтиків, які поєднали стилістичну основу музичного мистецтва доби класицизму із новими романтичними ідеями у змісті, формотворенні і трактуванні партії кларнета як сольного інструмента, і до сучасних митців, які у своїй творчості надають перевагу технікам XX століття. Підхід до трактування партії кларнета як універсального інструмента в їхніх творах пов'язаний з технічним вдосконаленням кларнета і розширенням виконавських можливостей за рахунок сучасних прийомів гри та видобування звуку. Тенденції розвитку кларнетового квінтету не дістали належного відображення в існуючих наукових публікаціях. Автори зазвичай оминали цей жанр як нетиповий, недостатньо поширений і маловідомий, надаючи перевагу жанру кларнетового концерту. Навіть в аналізі камерно-ансамблевої музики кларнетові квінтети суттєво поступали творам, написаним для інших складів (наприклад, дуетам, фортепіанним тріо та ін.). Вказаний стан дослідження кларнетових квінтетів та, з іншого боку, чільне місце творів цього жанру в репертуарі кларнетистів і популярність у концертно-виконавській діяльності музикантів визначили актуальність теми дисертації. Метою роботи є визначення шляхів виникнення та розвитку кларнетового квінтету як одного з жанрів камерно-ансамблевої музики за участі духового інструмента в європейській музиці XVIII – XX століть. Головні завдання роботи обумовлені реалізацією поставленої мети: 1. Розглянути історію кларнета у музичній культурі XVIII – XX століть у контексті розвитку жанру кларнетового квінтету. 2. Дослідити квінтет як вид інструментального ансамблю 3. Визначити специфіку взаємодії інструментів в ансамблі кларнета і струнних. 4. Визначити особливості розвитку кларнетового квінтету протягом класико-романтичного періоду (ранній класицизм – віденський класицизм – ранній романтизм – пізній романтизм). 5. Вивчити стильові напрямки, композиційні рішення, трактування партії кларнета у кларнетових квінтетах композиторів XX століття. 6. Проаналізувати партію кларнета в аспекті еволюції конструкції інструмента та зміни стильових параметрів творчості авторів кларнетових квінтетів. Матеріалом дослідження стали кларнетові квінтети композиторів XVIII – XX століть (В. А. Моцарт, А. Рейха, К. М. фон Вебер, Дж. Меєрбер, Г. Берман, Й. Брамс, Дж. Холбрук, С. Коулрідж-Тейлор, А. Марто, М. Регер, П. Хіндеміт, Ж. Франсе, В. Дж. Сайдман, Х. Ямада та ін.). Методологічною базою дослідження є методи історизму і компаративно-порівняльного аналізу. Комплексне застосування обох цих методів надає підстави для: – виявлення початкових імпульсів, що спричинили виокремлення у камерно-ансамблевому музикуванні другої половини XVIII століття групи виконавців мішаного складу як підґрунтя виникнення жанру кларнетового квінтету; – вивчення подальших шляхів розвитку цієї практики у творчості видатних представників віденського класицизму, романтизму і музики XX століття. Враховуючи специфіку музичного матеріалу, а також мету і завдання дослідження, до вивчення вказаної проблематики долучено аналітичний підхід і деякі методи теоретичного дослідження (аналіз і синтез, розумове моделювання, сходження від абстрактного до конкретного та ін.).

2. The dissertation studies the main trends in the development of the clarinet quintet genre as a unique manifestation of the broad genre palette of chamber and ensemble music, characteristic of European musical culture of the eras of classicism, romanticism, and 20th-century music. The clarinet quintet includes instruments from two groups – woodwind (clarinet) and string and bowed (string quartet). Such an ensemble arose in the 18th century, and the appearance of the first works falls on the era of classicism. Outstanding European composers of the 18th–20th centuries wrote for this ensemble – W. A. Mozart, K. M. Weber, J. Brahms, P. Hindemith, etc. Each quintet is a true masterpiece, reflecting the quintessence of the creative views of its author. The emergence of the clarinet quintet is historically associated with the emergence and development of the clarinet as a musical instrument, which was initially considered a variety of the French wind instrument Chalumeau and gradually,

throughout the 18th century, gained recognition as an independent musical instrument. Over time, the clarinet underwent significant improvements in its design, which affected the quality of the sound and the expansion of performance capabilities. The gradual growth of the clarinet's status influenced the understanding of its capabilities as a solo-ensemble and orchestral musical instrument, and this allowed it to be included in ensemble compositions, including the clarinet quintet. The development of the clarinet quintet genre, invented in the 18th century, continued in the work of composers of the 19th and 20th centuries, starting from the early romantics, who combined the stylistic basis of the musical art of the era of classicism with new romantic ideas in the content, formation and interpretation of the clarinet part as a solo instrument, and to modern artists, who in their work give preference to the techniques of the 20th century. The approach to the interpretation of the clarinet part as a universal instrument in their works is associated with the technical improvement of the clarinet and the expansion of performance capabilities due to modern techniques of playing and sound extraction. The trends in the development of the clarinet quintet have not been adequately reflected in existing scientific publications. The authors usually bypassed this genre as atypical, not widely distributed and little-known, preferring the genre of the clarinet concerto. Even in the analysis of chamber and ensemble music, clarinet quintets were significantly inferior to works written for other ensembles (for example, duets, piano trios, etc.). The indicated state of research on clarinet quintets and, on the other hand, the prominent place of works of this genre in the repertoire of clarinetists and the popularity in the concert and performing activities of musicians determined the relevance of the dissertation topic. The aim of the work is to study the ways of the emergence and development of the clarinet quintet as one of the genres of chamber and ensemble music with the participation of a wind instrument in European music of the 18th – 20th centuries. The main tasks of the work: 1. To consider the history of the clarinet in the musical culture of the 18th – 20th centuries. 2. To study the quintet as a type of instrumental ensemble 3. To determine the specifics of the interaction of instruments in the clarinet and string ensemble. 4. To determine the features of the development of the clarinet quintet during the classical-romantic period (early classicism – Viennese classicism – early romanticism – late romanticism) 5. To study the stylistic trends, compositional solutions, and interpretation of the clarinet part in the clarinet quintets of composers of the 20th century. 6. To analyze the clarinet part in terms of the evolution of the instrument's design and changes in the stylistic parameters of the work of the authors of clarinet quintets. The material for the study was clarinet quintets by composers of the 18th–20th centuries (W. A. Mozart, A. Reicha, K. M. Weber, J. Meyerbeer, G. Berman, J. Brahms, J. Holbrook, S. Coleridge–Taylor, A. Marto, M. Reger, P. Hindemith, J. Françaix, W. J. Seideman, H. Yamada, etc.). The methodological basis of the research is the methods of historicism and comparative analysis. The integrated application of both of these methods provides the basis for: – identification of the initial impulses that led to the isolation of a group of mixed-member performers in chamber ensemble music of the second half of the 18th century as the basis for the emergence of the clarinet quintet genre; – studying further ways of developing this practice in the work of prominent representatives of Viennese classicism, romanticism, and 20th-century music.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Тітаров М. Ю. Кларнетовий квінтет Й. Брамса у вимірах камерно-інструментального виконавства // Музикознавча думка Дніпропетровщини. Дніпро : Грані, 2022. Вип. 23. С. 219–231.

- Титаров М. Ю. Кларнетовий квінтет і творчість композиторів мангаймської капели // Художня культура. Актуальні проблеми. 2023. № 1 (19). С. 181–185.
- Титаров М. Ю. Кларнетовий квінтет у творчості Карла Марії фон Вебера: жанрово-стильові виміри // Вісник КНУКІМ. Серія: Мистецтвознавство. Київ, 2023. Вип. 48. С. 102–108.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мимрик Михайло Романович
2. Mukhaylo R. Mymryk

Кваліфікація: к. мист., професор, 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3963-9210

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна музична академія України імені П. І. Чайковського

Код за ЄДРПОУ: 02214188

Місцезнаходження: вул. Архітектора Городецького 1-3/11, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шуміліна Ольга Анатоліївна
2. Olha A. Shumilina

Кваліфікація: д. мист., професор, 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2615-1208

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Львівська національна музична академія імені М.В. Лисенка

Код за ЄДРПОУ: 02214225

Місцезнаходження: Вул. Нижанківського, будинок 5, Львів, 79005, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Савчук Ігор Борисович

2. Ihor B. Savchuk

Кваліфікація: д. мист., професор, 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6882-3404

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України

Код за ЄДРПОУ: 26167849

Місцезнаходження: вул. Євгена Коновальця, буд. 18-д, Київ, 01133, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія мистецтв України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ринденко Оксана Валеріївна

2. Oksana V. Ryndenko

Кваліфікація: к. мист., доц., 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7268-4988

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна музична академія України імені П. І. Чайковського

Код за ЄДРПОУ: 02214188

Місцезнаходження: вул. Архітектора Городецького 1-3/11, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сюта Богдан Омелянович

2. Bogdan O. Siuta

Кваліфікація: д.мист., професор, 17.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4986-3451

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна музична академія України імені П. І. Чайковського

Код за ЄДРПОУ: 02214188

Місцезнаходження: вул. Архітектора Городецького 1-3/11, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури та інформаційної політики України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Качмарчик Володимир Петрович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Качмарчик Володимир Петрович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Волосатих Ольга Юріївна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна